

**VII WOJEWÓDZKI KONKURS Z JĘZYKA POLSKIEGO
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO**

ETAP II – REJONOWY

**16 stycznia 2024 r.
godz. 10:00**

Kod pracy ucznia

Suma punktów

Czas pracy: 60 minut

Liczba punktów możliwych do uzyskania: 64

Instrukcja dla ucznia

1. W wyznaczonym miejscu arkusza z zadaniami konkursowymi wpisz swój kod.
2. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych stronach wydrukowanych jest 21 zadań.
3. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś Zespołowi Nadzorującemu.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
5. Odpowiedzi zaznaczaj długopisem lub piórem z czarnym lub niebieskim tuszem / atramentem.
6. Nie używaj korektora.
7. Rozwiązania zadań zaznaczaj w arkuszu z zadaniami konkursowymi. W zadaniach poprawna jest jedna lub więcej niż jedna odpowiedź. Wybierz tę odpowiedź lub odpowiedzi i właściwą literę / właściwe litery zaznacz w kółku, np.:
8. Jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie przekreśl krzyżykiem, np.: i zaznacz kółkiem inną wybraną odpowiedź, np.:

Powodzenia!

Przeczytaj uważnie tekst I, a następnie wykonaj zadania 1–6.

TEKST I

[...] Maszyna ruszyła. Najpierw zapaliły się jej lampy, zajaśniały obwody, zahuczały prądy jak wodospady, zagrały sprzężenia, potem rozżarzyły się cewki, zawirowało w niej, rozłomotało się, zadudniło i tak szedł na całą równinę hałas, aż Trurl pomyślał, że trzeba będzie sporządzić jej specjalny tłumik myślowy. Tymczasem maszyna wciąż pracowała, jakby przychodziło jej rozstrzygać najtrudniejszy problem w całym Kosmosie; ziemia dygotała, piasek usuwał się spod stóp od wibracji, bezpieczniki strzelały jak korki z flaszek, a przekaźniki aż nadrywały się z wysiłku. Nareszcie, kiedy Trurla porządnie już zniesmaczył taki rwetes, maszyna zahamowała gwałtownie i rzekła gromowym głosem: SIEDEM!

– No no, moja droga! – rzekł od niechcienia Trurl. – Nic podobnego, jest cztery, bądź tak dobra, popraw się! Ile jest dwa a dwa?

– SIEDEM! – odparła maszyna niezwłocznie.

Chcąc nie chcąc, Trurl – westchnąwszy – nałożył roboczy fartuch, który był już zdjął, zakasał wysoko rękawy, otworzył spodnią klapę i włożył do środka. [...]

Zadanie 1. (0–2 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

Autorem tekstu I jest

- A. Stefan Lem.
- B. S. Lem.
- C. twórca tomu baśni *Cyberiada*.
- D. twórca wielu opowiadań.

Zadanie 2. (0–3 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

Tekst I

- A. to nie jest część powieści.
- B. pochodzi z opowiadania.
- C. to fragment dłuższej ballady.
- D. to utwór reprezentujący inny rodzaj literacki niż pieśni Jana Kochanowskiego.

Zadanie 3. (0–3 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

Synonimem rzeczownika „flaszka” nie jest

- A. butelka.
- B. szklanka.
- C. pudełko.
- D. karton.

Zadanie 4. (0–2 p.)**Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.****Poprawny zapis gatunku tekstu I to**

- A. utwór science fiction.
- B. utwór fantastyczno-naukowy.
- C. utwór science-fiction.
- D. utwór należący do fantastyki naukowej.

Zadanie 5. (0–10 p.)**Oceń poprawność podanych stwierdzeń dotyczących tekstu I. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.**

A.	Maszyna dość sprawnie wykonała zadane działanie.	P	F
B.	Trurla nie wystraszyła odpowiedź maszyny.	P	F
C.	Maszyna prawie dokładnie podała wynik mnożenia.	P	F
D.	Narratorem w tekście I jest konstruktor maszyny.	P	F
E.	Na podstawie fragmentu tekstu I można określić czas akcji.	P	F
F.	Narrator w tekście I nie przytacza bezpośrednio wypowiedzi bohaterów.	P	F
G.	Odpowiedzi maszyny miały formę zdań.	P	F
H.	W tekście I co najmniej jedna nazwa własna wystąpiła w dwóch różnych formach gramatycznych.	P	F
I.	Tekst I nie jest fragmentem większej całości.	P	F
J.	W tekście I występuje tylko jeden typ wypowiedzeń.	P	F

Zadanie 6. (0–4 p.)**Zaznacz niepoprawne stwierdzenie lub stwierdzenia dotyczące tekstu I.**

- A. Zdanie pierwsze jest złożone.
- B. W tekście nie ma liczebników.
- C. Imię bohatera nie jest nazwą własną.
- D. Rzeczownik „maszyna” to złożenie.

Przeczytaj uważnie tekst II i wykonaj zadania 7–11.

TEKST II

kosmos / Kosmos. Jeszcze w latach 90. ubiegłego wieku wyraz *kosmos* pisano zasadniczo małą literą w znaczeniu ‘przestrzeń pozaziemska, dostępna ludzkiemu doświadczeniu’ oraz ‘cała przestrzeń i wszystko, co się w niej znajduje’, czyli *wszechświat*. Niektóre słowniki dopuszczały wielką literę podczas używania tegoż rzeczownika w znaczeniu *wszechświat*. Od 2008 roku na mocy uchwały Rady Języka Polskiego wyrazy *kosmos* oraz *wszechświat* można w liczbie pojedynczej zapisywać małą lub wielką literą: *kosmos* albo *Kosmos*, *wszechświat* albo *Wszechświat*. Natomiast w liczbie mnogiej oba słowa zapisuje się małą literą: *kosmosy*, *wszechświaty*.

Źródło: P. Zbróg, *Dyskusyjne zagadnienia współczesnej polszczyzny. Słownictwo, pisownia, interpunkcja*, Kraków 2020.

Kosmos -su, -sie a. **kosmos**

kosmos -su, -sie a. **Kosmos**

Źródło: *Wielki słownik ortograficzny* [online:] <https://sjp.pwn.pl>.

1. kosmos, Kosmos «cała przestrzeń i wszystko, co się w niej znajduje»

2. kosmos, Kosmos «przestrzeń pozaziemska, dostępna ludzkiemu doświadczeniu»

Źródło: *Słownik języka polskiego* [online:] <https://sjp.pwn.pl>.

Zadanie 7. (0–2 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

Zgodnie ze wskazówkami z tekstu II wyraz „Kosmos” w tekście I napisano

- A. poprawnie, gdyż zawsze należało go pisać od wielkiej litery.
- B. zgodnie ze współczesną normą językową.
- C. poprawnie, gdyż dawniej taką formę dopuszczano.
- D. błędnie.

Zadanie 8. (0–1 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

W słowniku ortograficznym z tekstu II podano zakończenia wyrazu „kosmos” w

- A. D. i N.
- B. C i Ms.
- C. D. i B.
- D. w innych przypadkach.

Zadanie 9. (0–2 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

We fragmencie zdania „Niektóre słowniki dopuszczały wielką literę [...]” występują przykłady:

- A. tylko związku zgody.
- B. związku rzędu oraz zgody.
- C. związku przynależności i związku zgody.
- D. m.in. w związku rzędu.

Zadanie 10. (0–4 p.)

Oceń poprawność podanych stwierdzeń dotyczących tekstu II. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

A.	Norma zapisu wyrazu „kosmos” zmieniała się na przestrzeni lat.	P	F
B.	Językoznawcy nie zawsze byli zgodni, jak należy pisać „wszechświat”.	P	F
C.	Nie w każdej formie można napisać „wszechświat” wielką lub małą literą.	P	F
D.	Obydwa słowniki z tekstu II podają aktualne reguły zapisu wyrazu „kosmos”.	P	F

Zadanie 11. (0–2 p.)

Wskaż stwierdzenia błędne.

- A. Wyraz „wszechświat” zawiera dwa tematy słowotwórcze.
- B. Wyraz „kosmos” zawiera przedrostek.
- C. Wyrazy „kosmos” i „wszechświat” nie są pokrewne słowotwórczo.
- D. Od wyrazu „kosmos” nie tworzy się wyrazów pochodnych słowotwórczo.

Przeczytaj tekst III i wykonaj zadania 12–19.

TEKST III

Jako oliwka mała pod wysokim sadem
 Idzie z ziemi ku górze macierzyńskim szlakiem,
 Jeszcze ani gałązek, ani listków rodząc,
 Sama tylko dopiro szczupłym prątkiem wschodząc;
 Tę, jeśli ostre ciernie lub rodne pokrzywy
 Uprzątając, sadownik podciął ukwapliwy,
 Mdleje zaraz, a zbywszy siły przyrodzonej,
 Upada przed nogami matki ulubionej.

Źródło: *Wolne lektury* [online:] <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura>.

Zadanie 12. (0–6 p.)

Wybierz współczesne objaśnienia wyrazów z trenu. Wpisz litery do odpowiedniej rubryki pod każdym z podanych słów. UWAGA: objaśnień jest więcej niż wyrazów.

sad	idzie	prątek	rodny	ukwapliwy	mdleć

- A. słabnąć
- B. śpieszący się, niecierpliwy
- C. drzewo owocowe
- D. cienki pęd
- E. rośnie
- F. urodzajny
- G. ogrodnik.

Zadanie 13. (0–2 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

Autor tekstu III nie napisał:

- A. powieści.
- B. pieśni.
- C. utworów lirycznych.
- D. bajek.

Zadanie 14. (0–1 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

Fragment tekstu III pochodzi z

- A. *Trenu I.*
- B. *Trenu V.*
- C. *Trenu VII.*
- D. *Trenu VIII.*

Zadanie 15. (0–2 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

Zdrobnienie w tekście III można wskazać w wersie / wersach

- A. pierwszym i drugim.
- B. pierwszym i trzecim.
- C. m.in. w trzecim.
- D. m.in. w drugim.

Zadanie 16. (0–2 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

Wyrazy w formie dziś nieużywanej można wskazać w wersie

- A. drugim.
- B. piątym.
- C. siódmym.
- D. ósmym.

Zadanie 17. (0–2 p.)

Wskaż zdania poprawne dotyczące tekstu III.

- A. W wyrazie zaczynającym drugi wers jest tyle samo liter, ile głosek.
- B. Wyraz zaczynający wers ósmy to wyraz pochodny słowotwórczo.
- C. Wyraz kończący wers ósmy należy poprawnie akcentować na trzeciej sylabie od końca.
- D. Antonim wyrazu „gruby” znajduje się w wersie czwartym.

Zadanie 18. (0–2 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

Wyrazy „sad” i „sadownik”

- A. są pokrewne słowotwórczo.
- B. mają ten sam rdzeń.
- C. utworzono za pomocą podobnego formatu.
- D. mają takie samo znaczenie słowotwórcze.

Zadanie 19. (0–1 p.)

Zaznacz poprawne dokończenie / dokończenia zdania.

Poprawny stopień wyższy przymiotników z pierwszego wersu to:

- A. mniejszy i bardziej wyższy.
- B. mniejszy i wyższy.
- C. bardziej mniejszy i bardziej wyższy.
- D. najmniejszy i wyższy.

Przeczytaj tekst I i III, a następnie wykonaj zadanie 20.

Zadanie 20. (0–8 p.)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

A.	Fragment tekstu III nie stanowi elementu większego cyklu.	P	F
B.	Tekst III powstał w II poł. XV w.	P	F
C.	Fragment tekstu III to przykład liryki.	P	F
D.	Układ rymów w tekście III to abab.	P	F
E.	W pierwszym i w drugim wersie tekstu III występuje porównanie.	P	F
F.	Tekst I i III reprezentują odmienne gatunki literackie, ale ten sam rodzaj literacki.	P	F
G.	Podmiot liryczny występuje tylko w tekście III.	P	F
H.	Wers ósmy tekstu III kończy epitet.	P	F

Zadanie 21. (0–3 p.)

Rozpoznaj cytaty i wybierz właściwych autorów.

„Na ulicy Miodowej co dzień około południa można było spotkać jegomościa w pewnym wieku [...]”.

- A.** Bolesław Prus
- B.** Henryk Sienkiewicz
- C.** Stanisław Lem

„Zaczął się od tego, że Marley umarł”.

- D.** Clive Staples Lewis
- E.** Charles Dickens
- F.** Nicholas Sparks

„Tramwajarze przyszykowali na powstanie ileś łomów żelaznych i kilofów”.

- G.** Czesław Miłosz
- H.** Miron Białoszewski
- I.** Wisława Szymborska